

Svitlana Mishchenko, Doctor of Economics, Professor

State University of Trade and Economics

Kyiv, Ukraine

Volodymyr Mishchenko, Doctor of Economics, Professor

Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine

Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-356-9-10>

DIGITALIZATION OF THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION AND PROVISION OF PUBLIC SERVICES

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ

Упродовж останніх років уряди більшості країн світу з метою впровадження нових управлінських рішень, надання державних послуг підприємцям і громадянам, а також зміцнення системи державних фінансів і державного управління загалом розпочали активно використовувати цифрові технології (так звані «технології govtech») [1, с. 25]. Найбільшого поширення у сфері управління державними фінансами набуло використання цифрових технологій для підвищення збору податків шляхом використання електронних декларацій, адресного спрямування державних витрат, соціального захисту населення, розвитку систем освіти та охорони здоров'я.

Використання цифрових технологій у процесах управління доходами й видатками бюджету дозволяє суттєво посилити систему державних фінансів завдяки збільшенню доходів та оптимізації витрат. На думку фахівців МВФ, електронне декларування доходів, виставлення рахунків і використання електронних фіскальних пристроїв може підвищити рівень мобілізації доходів державного бюджету країни до 0,7% від ВВП [2]. Крім того, запровадження цифрових технологій та цифрових інструментів сприяє поліпшенню якості та оперативності прийняття управлінських рішень, а також підвищенню рівня бюджетної дисципліни та взаємодії з платниками податків і отримувачами соціальної допомоги та пільг [3, с. 197; 4, с. 87].

Важливо також зазначити, що вплив цифровізації на оптимізацію системи державного управління і механізми надання державних послуг суттєво посилюється завдяки системному розширенню цифрових зв'язків та автоматизації взаємодії органів влади з усіма учасниками управлінського процесу, що сприяє підвищенню рівнів прозорості та

підзвітності бюджетного процесу і ефективності державних витрат [5, с. 171; 6, с. 47].

Значний потенціал для підвищення ефективності соціальних витрат і поліпшення якості державних послуг цифровізація державного управління має в охороні здоров'я та освіті. Так, використання цифрових технологій в системі охорони здоров'я шляхом адресного спрямування коштів дозволяє забезпечити своєчасність надання та поліпшити якість медичної допомоги, оптимізувати використання ресурсів, посилити можливості держави адекватно та ефективно реагувати на епідемії тощо. Перспективними напрямками використання цифрових технологій у системі охорони здоров'я також є створення цифрових платформ для ліцензування та закупівлі ліків, моніторингу поширення інфекційних хвороб тощо [7, с. 108].

Актуальність і важливість питань, пов'язаних із вдосконаленням механізмів та інструментів цифровізації державного управління та надання державних послуг, обумовлює необхідність розширення доступу громадян до Інтернету, оскільки, за даними МВФ, сьогодні у світі майже 2,7 млрд. людей не підключені до мережі [2], вільний доступ до якої є важливим цифровим правом кожного громадянина [8, с. 105]. Крім того, існують значні географічні, вікові, гендерні та інші цифрові розриви в доступі до Інтернету, що обумовлює потребу у їх подоланні шляхом використання важелів державного стимулювання впровадження цифрових технологій та розвитку цифрової інфраструктури на якісно нових технічних, технологічних і організаційно-управлінських засадах [7, с. 107; 9, с. 82].

Відповідно до виконуваних функцій та особливостей формування цифрову інфраструктуру поділяють на два види – техніко-технологічну та програмно-сервісну. До першого виду відносять різноманітні види цифрових та комунікаційних мереж, а до другого – системи ідентифікації (Bank ID, mobile ID); бази даних, системи електронного обміну інформацією; API та стандарти ISA; окремі комерційні системи (e-commerce, e-trade, e-marketing, e-banking, e-insurance, e-contract, e-invoicing, e-supply chain); хмарні та інші види цифрових сервісів [10, с. 41].

Проведений аналіз свідчить про те, що найбільш розвинутою в Україні є програмно-сервісна інфраструктура, а окремі елементи техніко-технологічної інфраструктури ще потребують суттєвого вдосконалення. Зокрема, це стосується впровадження широкосмугового Інтернету, технології мобільного зв'язку 5G та інфраструктури кібербезпеки.

Надійне та ефективне функціонування загальнодержавної та галузевої програмно-сервісної цифрової інфраструктури дозволяє

забезпечити формування достовірних і актуальних баз даних користувачів, якісну ідентифікацію платників податків, отримувачів соціальної допомоги та інших категорій суб'єктів ринку та громадян.

У зв'язку з необхідністю подальшого розвитку цифрової інфраструктури завдання держави полягає у створенні для бізнесу необхідних стимулів і забезпеченні ефективного регулювання та контролю за функціонуванням інфраструктурних об'єктів. Вирішальне значення для реалізації цього завдання може мати цільове державне фінансування окремих об'єктів цифрової інфраструктури, яке б доповнювало приватні інвестиції в інфраструктуру. За нашими розрахунками, враховуючи завдання повоєнного відновлення економіки, загальна потреба в інвестиціях для розвитку вітчизняної цифрової інфраструктури складає близько 120–140 млрд. грн.

Варто також зазначити, що для ефективної реалізації процесів цифровізації державного управління та надання державних послуг важливе значення має забезпечення не лише фізичної доступності громадян до мережі Інтернет, а й цінової, оскільки в багатьох країнах абонентська плата за користування мережею є дуже високою, що обмежує можливості домашніх господарств користуватися цифровими технологіями. У цьому контексті важливо відмітити досвід України щодо надання безкоштовних державних послуг на платформі «Дія». Крім того, на процеси цифровізації державного управління також впливають рівень цифрової довіри, цифрових навичок і цифрової культури населення, формування яких потребує розроблення відповідних державних програм і реалізації системних заходів.

Суттєво прискорити процеси цифровізації системи державного управління та надання державних послуг може впровадження цифрових грошей центральних банків, використання яких завдяки наявності функції програмування дозволяє забезпечити максимальну прозорість формування і використання коштів державного бюджету [11, с. 77; 12, с. 148].

Таким чином, системна реалізація соціально орієнтованого підходу в процесі цифровізації державного управління та надання державних послуг дозволяє максимально враховувати як інтереси держави, так і потреби громадян, особливо із соціально вразливих груп населення, що дозволяє на більш високому організаційно-управлінському рівні використовувати потенціал органів влади для розширення спектру та поліпшення якості державних послуг і виконання своїх економічних та соціальних функцій.

Список використаних джерел:

1. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем. *Вісник Національного банку України*. 2011. № 5. С. 21–27.
2. Amaglobeli D. et al. Harnessing GovTech to Tax Smarter and Spend. IMF. 2023. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=mm#inbox/FMfcgzGtwzlvjrPSdGwbjRfBtXDnDSvX>
3. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Dorofeiev D. Innovation risk management in financial institutions. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. Vol. 18. Is. 1. P. 190–202. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(1\).2021.16](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(1).2021.16)
4. Bukovinsky S.A. et al. The Banking System of Ukraine: Towards European Integration. Kyiv : National Bank of Ukraine, 2015. 496 p.
5. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Влияние денежно-кредитной политики Центрального банка на стимулирование экономического роста. *Проблемы современной экономики*. 2015. № 54 (2). С. 168–174.
7. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Ivanov V., Lysenko R. Growing discoordination between monetary and fiscal policies in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. Vol. 14. Is. 2. P. 40–49. DOI: [https://doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.04](https://doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.04)
8. Міщенко В.І. Перспективи розвитку ІТ-сектору та цифрової інфраструктури України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 43. С. 105–111.
9. Науменкова С.В., Міщенко В.І., Міщенко С.В. Цифрова фінансова інклюзія для досягнення Цілей сталого розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2023. № 1. С. 102–112.
10. Міщенко С.В. Проблеми забезпечення ліквідності банків на основі використання механізмів рефінансування. *Фінанси України*. 2009. № 7. С. 75–88.
11. Міщенко В.І. Механізми регулювання обміну даними. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 75. С. 37–45. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.75-6>
12. Міщенко В., Міщенко С. Маркетинг цифрових інновацій на ринку банківських послуг. *Фінансовий простір*. 2018. № 1 (29). С. 75–79.
13. Дзюблюк О.В. та ін. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності. Тернопіль : ФОП Осадца, 2017. 298 с.